

**nowe
horyzonty
edukacji
filmowej**

CYKL | MŁODZI W OBIEKTYWIE
GRUPA WIEKOWA | klasy 4–6

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Marta Szydłowska

FILM | „Sea Sparkle”

Film przedstawia historię Leny, dziewczyny wkraczającej w nastoletniość. Poznajemy codzienność bohaterki mieszkającej z rodzicami, starszym bratem i młodszą siostrą w portowym miasteczku. Mieszkanie przy morzu stwarza okazję do rozwijania pasji, jaką jest żeglarstwo. Lena doświadcza ogromu radości w związku z pływaniem małą żaglówką. Wspólnie z przyjaciółmi trenuje, startuje w zawodach, osiąga sukcesy. Obserwujemy bohaterkę otoczoną przyjaciółmi i rodziną. Podczas treningów i zawodów dziewczynie towarzyszy tata, z którym łączy ją bliska i szczególna więź. Jest jej mentorem, towarzyszem podczas zdobywania umiejętności żeglarskich, a także kompanem w codziennym życiu nastolatki. Obserwujemy wspólne spędzanie czasu trzech dorosłych mężczyzn, przyjaciół, ojców, którzy pracują – pływają kutrem rybackim, razem towarzyszą swoim dzieciom podczas treningów, zawodów, a wolnym czasie wszyscy razem spotykają się, celebryją osiągnięcia dzieci. Sielankowe życie bohaterów przerywa tragedia. Mężczyźni umierają na morzu podczas połowu ryb. Od tego momentu towarzyszymy młodemu bohaterom w przeżywaniu różnych emocji związanych ze stratą. Każde z nastolatków doświadcza procesu żałoby indywidualnie i próbuje sobie radzić z sytuacją na swój sposób. Różnorodność emocji, które przeżywa Lena, ogrom złości, niedowierzenie wskazują na bardzo silną więź dziewczynki z ojcem i nagłe poczucie pustki. Obserwujemy wysiłek, jaki wkłada w radzenie sobie z codziennością, która drastycznie zmieniła się z dnia na dzień. Ważnym wątkiem jest wspólnotowość rodzin, które utraciły bliskich i ich wzajemne wsparcie.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami trzech tematów:

- Rozwijanie swojej żeglarskiej pasji;
- Śmierć i przeżywanie żałoby;
- Dorastanie i emocje na huśtawce.

Pasja żeglarska

Ogromnym zasobem Leny było żeglowanie. Dzięki swojej odwadze, wytrwałości, cierpliwości, zaangażowaniu oraz wsparciu najbliższych z zapałem rozwijała hobby. Nabywała nie tylko umiejętności techniczne potrzebne do pływania łodzią. Uczyła się także spędzania czasu z rówieśnikami, współpracy w grupie, realizowania poleceń instruktora, podejmowania własnych decyzji oraz radzenia sobie z porażką. W filmie mieliśmy okazję obserwować Lenę przed śmiercią taty, kiedy dziewczyna czerpała ogromną radość z pływania i celebrowała ją z tatą. Podążając za stwierdzeniem: *radość przeżywa się mocniej, jeśli można się nią z kimś podzielić*, mogliśmy zaobserwować ogromną, dzieloną z tatą radość dziewczynki wynikającą z żeglowania. Po jego odejściu bohaterce trudno było utrzymać koncentrację podczas pływania, stała się mniej uważna, popełniała błędy.

Rutynowe czynności, które Lena wykonywała, kiedy tata żył, po jego śmierci pomogły dziewczynie wrócić do względnej równowagi. Życie bez ukochanej osoby, rodzica, jest ogromną tragedią dla młodego człowieka. Już nigdy nie będzie takie jak wcześniej, a często osoby tego oczekują i z trudem godzą się na zmianę. Bardzo ważne jest, aby wskazać takiej osobie na jej zasoby, umiejętności, które już posiada mimo młodego wieku. Jak również możliwość niewiedzy, jak rozwiązać pojawiający się problem, czy prawo do popełniania błędów, bo jest to nieodłączne w okresie dorastania. Finalnie Lena wróciła do żeglowania, które stało się łącznikiem teraźniejszości w obecnej codzienności bez taty z przeszłością, kiedy towarzyszył jej w realizowaniu pasji.

Pytania:

- Jak czuła się Lena podczas pływania żaglówką?
- Jakie dodatkowe umiejętności zdobywała nastolatka, trenując pływanie?
- Które z cech osobowości Leny sprzyjały rozwijaniu hobby?
- Jakie masz zainteresowania? Może uprawiasz sport, a może lubisz gotować, malować, robić zdjęcia?
- Jak Twoje hobby pomaga Ci w trudnych sytuacjach?
- Z kim możesz dzielić się swoimi sukcesami? Komu opowiesz o trudnościach?

Śmierć i przeżywanie żałoby

Beztróskie dorastanie Leny przerwał wypadek kutra na morzu, podczas którego zginął tata nastolatki i jego dwóch przyjaciół. Nieoczekiwana tragedia w życiu dziewczyny oraz dwójki jej przyjaciół, którzy także stracili ojców, wywołała ogrom emocji i zmian w ich codziennym funkcjonowaniu. Mamy okazję towarzyszyć bohaterom próbującym radzić sobie ze stratą. Zauważymy różne emocje, każde z nastolatków doświadczało całej gamy stanów emocjonalnych, zaczynając od ogromnego żalu, smutku, złości, poprzez próby odczuwania radości. Lena nie mogła pogodzić się z wypadkiem na kuzynie. Niezgoda na zaistniałe wydarzenie i niedowierzanie powodowały u dziewczyny konieczność odnalezienia przyczyny wypadku i podtrzymywały nieustępującą złość na zaistniałą sytuację. Trudno jej było znaleźć wspólny język z mamą, starszym bratem czy młodszą siostrą. To z tatą miała najlepszy kontakt. Jego utrata wywołała ogromne poczucie osamotnienia i pustki. Próbując wyjaśnić na własną rękę przyczynę wypadku, Lena coraz bardziej zamykała się w sobie, unikała rozmów z najbliższymi, coraz rzadziej kontaktowała się ze znajomymi. Takie zachowania utrudniały dziewczynie emocjonalne przeżywanie straty. Po wielu nieudanych próbach wyjaśnienia przyczyny wypadku mogliśmy towarzyszyć Lenie w doświadczeniu ogromnego smutku, rozpacz i płaczu w ramionach mamy. Ten ważny moment był dla nastolatki przełomem w trudnym okresie żałoby – po raz pierwszy od czasu śmierci poczuła tak silnie smutek. Nie ma gotowej recepty na poradzenie sobie z emocjami po utracie ukochanej osoby. Każdy człowiek przechodzi etapy żałoby w sposób indywidualny, może odczuwać różnie nasilone emocje i na swój sposób je wyrażać. Ważne jest, by nie tłumić, nie unikać, nie zaprzeczać uczuciom, które w danym momencie są doświadczane, a to umożliwi osiągnięcie akceptacji nowego stanu.

Pytania:

- Jak Lena się czuła po stracie taty?
- Z jakiego powodu trudno było Lenie pogodzić się ze śmiercią taty?
- Co to jest żaloba? Czy wszyscy bohaterowie filmu przeżywali takie same emocje?
- Jak się czujesz, kiedy rozmawiamy o śmierci, umieraniu, chorobach? Jakie emocje to w Tobie wywołuje? Często są to tematy tabu (nie rozmawia się o tym w domu, żeby nie wzbudzać emocji, a to niewiedza powoduje dużo napięcia i rozdrażnienia u nastolatków) i osoby w różnym wieku boją się rozmawiać – co Ty o tym myślisz? Czy jest to dla Ciebie temat tabu?
- Emocje zawsze mają swój początek i koniec – co Ci pomaga „pożegnać” smutek, złość i otworzyć się na zabawę i radość?
- Prawdopodobnie w swoim młodym życiu straciłaś/straciłeś coś dla Ciebie ważnego – ulubioną zabawkę, drobnostkę, która miała dla Ciebie ogromne znaczenie, lub kogoś – ukochanego zwierzątko, przyjaciela, znajomego czy kogoś z rodziny – jak sobie radziłaś/radziłeś z emocjami? Kto Cię wspierał w tym trudnym czasie?

Dorastanie i emocje na huśtawce

Ważnym wątkiem w filmie, na który należy zwrócić uwagę, jest dojrzewanie i pełna gama emocji temu towarzysząca. W czasie adolescencji, okresie dorastania – między dzieciństwem a dorosłością, zachodzi masa zmian w systemie nerwowym. Młody człowiek poprzez różne doświadczenia uczy się między innymi odpowiedzialności, samodzielności, podejmowania własnych decyzji. Dzięki możliwości popełniania błędów i wyciągania z nich wniosków ma szansę zauważyć konsekwencje swoich działań. W filmie mieliśmy okazję towarzyszyć Lenie i innym młodym bohaterom w czasie szczególnie dla nich trudnym. Z jednej strony kształtujący się system nerwowy i wynikające z tego obciążenia dla nastolatków – rozdrażnienie, szybka zmienność stanów emocjonalnych, zmęczenie, znudzenie i zarazem wielka chęć do uczestniczenia w nowych przedsięwzięciach. A z drugiej – nowa, bardzo trudna sytuacja związana ze stratą ojców i konieczność nauczenia się codziennego życia bez bliskich. Obserwując nastolatków, widzieliśmy różne sposoby radzenia sobie. Lenę, która za wszelką cenę próbowała poznać przyczynę tragedii na morzu, jej ogrom złości na sytuację, na bliskich, którzy w jej poczuciu nie rozumieli stanu dziewczyny. Bohaterka unikała kontaktów, rozmów i wycofywała się z relacji z rówieśnikami i rodziną. Jej przyjaciółka z kolei radziła sobie z ogromnym smutkiem, tworząc pamiętnik o dobrych momentach, które przeżyła. Niezwykle ważne jest, by młoda osoba zrozumiała, że emocje są czymś zupełnie normalnym i mogą się pojawiać z różnym nasileniem. To, co jest zadaniem dla nastolatka w okresie dorastania, to uczenie się odpowiednich reakcji na pojawiające się stany emocjonalne. Dorastanie to okres w życiu, kiedy młody człowiek popełnia wiele błędów, dzięki czemu ma szansę rozwijać swoją samoświadomość i dowiadywać się o sobie nowych rzeczy, ważnych dla dalszego rozwoju osobowości.

Pytania:

- Jakie emocje zauważyłaś/zauważyłeś u Leny? Radość, smutek, lęk, złość... – były stałe czy się zmieniały?
- Jakie sposoby mieli nastolatki na radzenie sobie z różnymi emocjami, których doświadczali?
- Jakich emocji w Twoim nastoletnim życiu jest najwięcej? Co możesz zrobić, żeby było więcej radości?
- Jak reagujesz, co zaczynasz o sobie myśleć, kiedy Twoje emocje się zmieniają? (Np. od radości, ekscytacji do smutku, płaczu i rozdrażnienia).
(Czasem nastolatki myślą, że „zwariowali”, „oszaleli”, i zaczynają się martwić swoim stanem, a zmienność emocji, różne ich nasilenie w okresie dorastania jest czymś naturalnym).
- Po czym poznajesz, że bliska osoba Cię rozumie?
- Jak się czujesz, kiedy możesz coś zrobić po swojemu i czujesz zrozumienie, troskę innych?